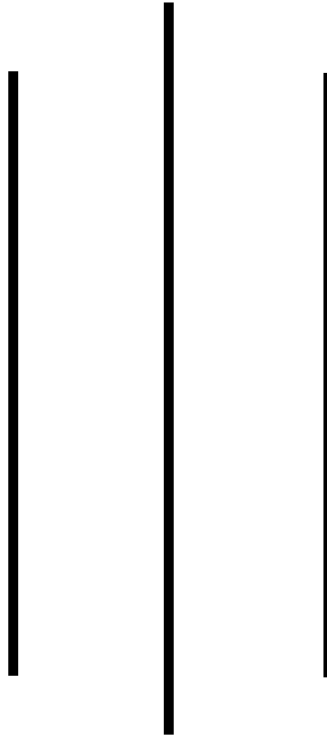

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१
को
नीति तथा कार्यक्रम

आठौँ नगरसभा
रंगेली नगरपालिका
रंगेली मोरङ
प्रदेश नं १, नेपाल
मिति: २०८०/०३/१०

यस सम्मानित नगरसभामा उपस्थित सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरू तथा उपस्थित अन्य महानुभावहरू,

आजको गरिमामय आठौँ नगरसभाको पहिलो बैठकमा आगामी आ. व. २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउदा अत्यन्तै खुशी लागेको छ।

१. नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहको दोस्रो निर्वाचन सम्पन्न भई हामी जनप्रतिनिधिहरूले पदभार ग्रहण गरेका दोस्रो वर्षमा छौँ। यस सभामा उपस्थित हुनु भएका सम्पूर्णलाई हार्दिक स्वागत तथा अभिवादन व्यक्त गर्दछु।
२. समय समयमा देशको परिवर्तनको लागि जीवन बलिदान गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु।
३. आधारभुत सेवा सुविधाहरू जनताका नजिकका निकायहरूबाट प्रवाह गर्दा नै बढि प्रभावकारी हुन्छ भन्ने विकेन्द्रीकरण सम्बन्धि सिद्धान्तको परिस्कृत एवम् परिमार्जित रूप अन्तर्गत स्थानीय सरकारको अभ्यास स्वरूप रंगेली नगरपालिकाले लिनु पर्ने नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी नगरको सर्वाङ्गिक विकासका लागि जुटिरहेका छौँ।
४. निर्वाचन हुँदाका बखत हामी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूले आफ्नो नगरपालिकाको समग्र विकासका लागि जनतासँग गरेका प्रतिबद्धताहरूलाई कार्य रूपमा ल्याउन हामीसँग उपलब्ध सीमित श्रोत, साधन, दक्ष जनशक्तिको अभाव, व्यवस्थापनका अफ्ठ्याराहरूमा देखिएका जटिलताका कारण हाम्रा लागि धेरै चुनौतीहरू रहेता पनि नगरवासीसँग गरेको बचनबद्धता प्रति हामी सदैव प्रतिबद्ध रहने छौँ भन्ने विश्वास दिलाउन चाहन्छौँ।
५. दक्षिणमा भारतीय सीमानासँग जोडिएको यो नगरपालिका क्षेत्र गर्मीमा अति गर्मी तथा हिउँदमा शीतलहर चल्ने तथा वर्षातको समयमा चिसाड, बक्राहा लोहन्द्रा डाँस जस्ता ठुला खोलाहरूबाट बाढीको जोखिम हुने क्षेत्र समेत हो। बाढीको जोखिम र कटान कम गर्न संघीय र प्रदेश सरकार सँग समन्वय गरी नदी नियन्त्रणका लागि तारजाली र तटबन्ध निर्माण गरि विपद् व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।
६. नगरपालिकामा मौलिक परम्परा, सांस्कृतिक, सामाजिक, धार्मिक पक्षलाई संरक्षण प्रवर्द्धन गर्दै अगाडि बढ्नुपर्ने रहेकोले भाषा र संस्कृति संरक्षणको नीति अपनाइनेछ।
७. कोरोना भाइरसको महामारीबाट आक्रान्त बनेको व्यक्ति तथा समाजको अवस्था बिस्तारै सामान्य अवस्थामा फर्कन खोजिरहेको अवस्थामा हाल विश्व अर्थतन्त्र तथा राष्ट्रिय अर्थतन्त्र समेत जटिल एवं चुनौतिपूर्ण मोडबाट गुज्रिरहेको विषयलाई मध्यनजर गर्दै चुनौतीलाई अवसरमा बदल्दै जनताका आवश्यकता र चाहनालाई संस्थागत गर्दै प्राथमिकताका आधारमा सबैको साथ सहयोगले पुरा गर्दै जाने नीति लिइनेछ।

आदरणीय सदस्य ज्यूहरू,

अब म रंगेली नगरपालिकाले आ.व. २०८०।८१ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिएका आधारहरू निम्न बमोजिम प्रस्तुत गर्दछु:

- नेपालको संविधानका प्रस्तावना, मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू,
- संघीय तथा प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू, बजेट तथा कार्यक्रमहरू,
- स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४(परिमार्जित)
- स्थानीय आर्थिक कार्य प्रणाली एवम् संविधान बमोजिमका एकल तथा साझा अधिकार सूची,
- स्थानीय तहले आवधिक योजना तथा विभिन्न योजना बनाई तय गरेका प्राथमिकताहरू,

- स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा अन्य स्थानीय तहमा संचालन सम्बन्धी ऐन, नियमावलीका प्रावधानहरू,
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू, दीगो विकास सम्बन्धि नीति, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बाल मैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, खुला दिसामुक्त तथा पूर्ण सरसफाई लगायतका अन्य सम्बन्धित विषयहरू,
- निर्वाचनको क्रममा जारी गरीएको निर्वाचन घोषणापत्रहरू,
- रंगेली नगरपालिकाले आवश्यक ठानेका विषयहरू तथा स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन २०७९
- विगत बर्षमा नगरपालिकाले तयार पारेका नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरू ।

अब म चालु आ.व. ७९/८० मा सम्पन्न भएका र हुने महत्वपूर्ण कार्यक्रम तथा योजनाको संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्दछु ।

1. चालु आ.व.को जम्मा विनियोजित बजेट रु.९२०२५७०२५ । ९९ (बयानबन्ने करोड दुई लाख सन्ताउन्न हजार पच्चिस पैसा उनान्सय)
2. पुँजीगत विनियोजन:- रु. ४३९२९३५४५।९९ (त्रिचालिस करोड बयानबन्ने लाख त्रियानबन्ने हजार पाच सय पैतालिस पैसा उनान्सय)
3. चालु विनियोजन :- ४८०९६३४८०।-(अडचालिस करोड नौ लाख त्रिसठ्ठी हजार चार सय असी) रहेकोमा उक्त रकम भित्र रहेर गरिएका मुख्य मुख्य किर्याकलापहरू निम्न बमोजिम रहेको व्योहोरा अनुरोध गर्दछु ।
 - सडक कालो पत्रे १ कि.मि., गाभ्रेल ११ कि.मि. तथा स्तरोनिति कार्य १२ कि.मि. सम्पन्न भएको छ ।
 - ७ कि.मि. नयाँ ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
 - वडा कार्यालय भवन २ वटा निर्माण सम्पन्न भएका छन र १ वटा निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका छ ।
 - रंगेली अस्पताल अन्तर्गत ट्रस सहितको कुरुवाहरूको प्रतिकालयको कार्य सम्पन्न भई विलिड काउण्टरको काम अन्तिम चरणमा पुगेको र OPD र Ward का लागी भवनको काम ८० प्रतिशत सम्पन्न भई सकेको अवस्था छ ।
 - १ वटा सामुदायिक भवन सम्पन्न भई ३ वटा निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका छन् ।
 - मरिया खोला मलड थान सहित न.पा.भित्र जम्मा ११ वटा कलभर्ट निर्माण सम्पन्न भएको छ ।
 - ५ वटा मठ मन्दिर निर्माण तथा मर्मत सम्भार सम्पन्न भएको छन् ।
 - रंगेली ३ रंजनी चौकमा सार्वजनिक शौचालय सहित पेभिड ब्लक लगाउने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
 - कृषि बजार भवन निर्माणाधिन अवस्थामा रहेकोमा संघीय सरकारबाट बजेट कटौती भएको कारण समय सिमा भित्र कार्य सम्पन्न गर्न कठिनाई हुने देखिएको छ ।
 - २०० भन्दा बढी सिट क्षमता भएको सभाहलको (८०%)कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
 - ६०० टन क्षमताको सिट भण्डार(कोल्ड स्टोर) निर्माण भईरहेकोमा ७५% कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
 - रंगेली नगरपालिका वडा नं.१,२ र ३ मा सिचाईका लागि साना बाँध निर्माण सम्पन्न भई सिमाबाँध निर्माण आयोजना संचालनमा रहेको छ ।
 - चालु आ.व. मा ६२ वटा घर नक्सा वटा नक्सा पास भएको छ ।
 - नमुना विधालय पब्लिक मा.वि.मा र रत्न मा.वि.मा १२ कोठे भवन निर्माणाधिन अवस्थामा छन् ।

- उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न उन्नत जातको धानको विऊ ५० प्रतिशत अनुदानमा ६६,२४० के.जी. र ३००० के.जी. बखैँ घाँसको वीऊ तथा ५०००० सेड बहुबर्षे घाँसको वीऊ वितरण गरिएको छ ।
- जमिन सिंचाई गरि उत्पादकत्व बढाउन १२० थान बोरिङ वितरण तथा कुलो पैनि निर्माण तथा मर्मतका कार्य गरिएको छ।
- पशुपालक किसानलाई प्रतोसाहन तथा दुध उत्पादनमा थप बृद्धीका लागि ३६० थान कुट्टी काट्ने मेसिन किसानको माग अनुसार ५० प्रतिशत अनुदानमा उपलब्ध गराईएको छ।
- कृषिको उत्पादन वृद्धि गर्न बाख्रा पकेट क्षेत्र तोकि सो क्षेत्रका किसानलाई ५० प्रतिशत अनुदानमा बाख्रा पकेट कार्यक्रम धान बाली पकेट क्षेत्र तोकि सो क्षेत्रका किसानलाई ५० प्रतिशत अनुदानमा पकेट कार्यक्रम संचालनमा रहेको छ।
- अति गरिब दलित समुदाय लगायतका परिवारको जीवनयापनको सहजताका लागि सामग्राहीहरु, चौपाया, साधारण मेसिन तथा तालिम प्रदान गरिएको छ ।
- कृषकको मागका आधारमा किसानको वाली उपचार गरिएको छ । बाख्रा पालन, धानखेती लगायतका क्षेत्रहरुमा आवश्यक तालिम दिईएको छ।
- जातिय उत्थानका लागि संथाल जातीको भाषा लिपीलाई महत्व दिई भाषा लिपी अध्ययन कक्षा संचालन गरिएको र संथाल जातीका मजिथान, ग्रामथान, देवस्थल, मठमन्दिर तथा चर्चरहरुको संरक्षण, मर्मत तथा निर्माण कार्य गरिएको छ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज र सरल रुपमा वितरण गरिएको छ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लागि ५०६७ जनाको नवीकरण ,४५ जनाको लगत कट्टा थप ५७७ गरि कुल जम्मा ५८९३ जनालाई सा.सु भत्ता वितरण गरिएको छ ।
- २६१६ घटना दर्ता (जन्म,मृत्यु,विबाह,बसाई-सराई र सम्बन्ध विच्छेद)भएको छ ।
- पूर्ण खोप पालिका घोषणा कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक तयारी गरिएको छ ।
- प्रत्येक वडाको टोल टोलमा २ वर्षमुनिका बालबालिकाको पोषण अवस्था पत्ता लगाई उपचार प्रक्रिया शुरु गरिएको छ ।
- मोबाईल हेल्थ मार्फत गर्भवती दर्ता जाँच र उपचार प्रकृया अघि बढाईएको र अपरेसन द्वारा प्रसुती सेवा संचालन गरिएको छ ।
- विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन भएको छ ।
- अपाङ्गता रोकथाम,पुनर्स्थापना र उपचार कार्यक्रम अन्तर्गत ह्विल चियर ४ जनालाई , ट्रायसाईकल ४ जनालाई , सि.पि. चियर ११ जनालाई , पोषण सहयोग १८ जनालाई , विद्यार्थी भर्ना ४ जनालाई मार्फत १ जनालाई अपाङ्ग बाल अस्पताल बनेपा लगी शल्यक्रिया मार्फत उपचार गरिएको छ ।
- समावेशी बाल कल्चलाई अतिरिक्त क्रियाकलाप अन्तर्गत खेलकुद समग्री हस्तान्तरण स्वास्थ्य उपचार १४ जनालाई सर्जिकल उपचार ३ जनालाई जन्मदोष देखिएको १ जना काठमाण्डौ पठाईएको उपचार गरिएको छ ।
- दौतरी शिक्षा २७ जनालाई सम्पन्न गरिएकोछ ।
- न.पा. भित्र क्रियाशिल रहेका अपाङ्गताहरु को संस्थाहरु लाई क्षमिता विकास तालिम र लेखा विकास तालिम सम्पन्न गरिएकोछ ।
- नवविवाहित जोडीलाई forec acid सम्बन्धी अभिमुखी कार्यक्रम ३० ठाउँमा ६०० जनालाई
- विद्यालयमा हुने सक्ने अपाङ्गता रोकथाम गर्न स्वस्थ परिक्षण शिविर संचालन ३३ वटा विद्यालय (नाक , कान , आँखा , घाटी परिक्षण १० वर्ष मुनीका बालबालिका लाई)सम्पन्न गरिएकोछ ।
- २९४ जनालाई अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण साथै ३९ जनालाई जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण गरिएको छ ।

- निःशुल्क पाठेघरको शिविर संचालन गरिएको छ । १११० जनालाई चेक जाँच गरी ५७२ जनालाई भिडियो एक्सरे २७१ भि.आई.ए. टेस्ट ट्युमर ४ सहित २६ जना सिमान्तकृत महिलाहरूलाई निःशुल्क अप्रेसन गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
- आँखा शिविर संचालन गरी २८७२ जनाको आँखा चेकजाँच गरिएकोमा १३२८ जनालाई चस्मा र ४६५ जनाको मोतिविन्दुको अप्रेसन निःशुल्क गरिएको छ ।
- रंगेली अस्पतालमा फोहोर व्यवस्थापनका लागि आधुनिक उपकरण जडित फोहोर व्यवस्थापन प्रणाली निर्माण कार्य सम्पन्न हुने अवस्थामा पुगेको छ ।
- रंगेली अस्पतालमा हाइड्रोशिल, हर्निया, एपेन्डिस जस्ता सर्जरी सेवा शुरुवात गरिएको छ ।
- रंगेली अस्पतालमा थाइरोइड परिक्षण सेवा संचालन गरिएको छ ।
- रंजनी हेल्थपोस्टमा भिडियो एक्सरे शुरुवात गरिएको छ ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थामा कम्प्युटर सहित डिजिटाइजेसन गरिएको छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत ८१ श्रमिक जम्मा दिन १०० रोजगारी दिएको सोको खर्च रु.४८,००,०००।- साना प्रतिका ३४ योजनामा काम गरिएका छन् ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत नयाँ ट्रयाक खोल्ने कार्य, सरसफाई, धारामर्मत, खानेपानी पाइपलाइन विस्तार, रंगरोगन गरिएको छ ।
- ८६ जना अति विपन्न परिवारका सदस्यहरूलाई गाई, बाख्रा, बंगुरपालन र सिलाईकटाई तालिम दिई जीविकोपार्जनका लागि प्राविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।
- न्यायिक समितिमा ५४ वटा उजुरी परेकोमा ४३ वटा फछौट भई ११ वटा फछौटको प्रक्रिया मा रहेको छ ।
- सिपमूलक तालिमका लागि अति विपन्न परिवारका २० जनालाई मुढा बनाउने तालिम संचालन गरिएको छ ।
- उपमेयर सँग छात्रा कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- १२५ जना भक्का, चिया, कचौरी व्यवसाय गर्ने सिमान्तकृत समूदायलाई आर्थिक सपोर्टको कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- १५ जना लैंगिक हिंसा पिडित महिलाहरूलाई रु १५ हजारको दर ले आर्थिक सहयोग गरिएको छ ।
- हिंसामा परेका ३ जनालाई आर्थिक सपोर्टको साथै पुनःस्थापना गरिएको छ ।
- हिंसा प्रभावितलाई सेफ हाउसमा राखी निःशुल्क कानूनी, खाना बस्न तथा स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था गरिएको छ ।
- हिंसा पिडित १२ जना महिलाहरूलाई विउ पुजी रु एक लाख पचासी हजार सहयोग गरिएको छ ।
- घरेलुसँग को साझेदारीमा प्राविधि हस्तान्तरण सहित २० जनालाई ५१ दिने ढाका कपडा बुनाई तालिम संचालन गरिएको छ ।
- घरेलुसँगको साझेदारीमा २० जना दलित महिलाहरूलाई वेसिक सिलाई कटाई तालिम संचालन गरिएको छ ।
- सिटिईभिटीको समन्वयमा ८० जनालाई ३ महिने मोबाईल बनाउने, हाउस वायरिङ, सिलाई कटाई तथा कम्प्युटर तालिम संचालन गरिएको छ ।
- सिटिईभिटीको समन्वयमा २० जना महिलाहरूलाई ३ महिने व्यूटीपार्लर तालिम संचालन गरिएको छ ।
- वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्ड तथा नगरपालिकाको साझेदारीमा वैदेशिक रोजगारवाट फर्किएका २० जना व्यक्तिलाई प्रतिव्यक्ति रु. ३५०००।- को प्राविधि हस्तान्तरण सहितको हाउस वाइरिङ्ग लेभल १ को तालिम सम्पन्न हुने क्रममा छन् ।
- सिटिईभिटीको समन्वयमा ४ जनालाई ३ महिने मन्टेश्वरी तालिम संचालन गरिएको छ ।
- ३० जनालाई नेतृत्व तथा संस्थागत विकास तालिम संचालन गरिएको छ ।
- महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान तथा अन्तराष्ट्रिय नारी दिवस आदि कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको छ ।

- नेपाल प्रहरीको सहयोगमा यस न.पा.का मा.वि. स्तरका विधालयहरूमा मानव बेचबिखन विरुद्धको सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- यस नपामा मोरङ जिल्ला अन्तर्गतका उप-प्रमुखहरूसँग अन्तरसम्बाद कार्यक्रमको संयोजन गरी सम्पन्न गरिएको छ ।
- मेलमिलाप तालिम/समिक्षा/वडा/नगर तर्फ सम्पन्न गरिएको छ ।
- गैर सरकारी संस्थाको समन्वयमा यस नपाका महिला जनप्रतिनिधीहरूलाई क्षमता विकास तालिम संचालन गरिएको छ ।
- मनोविमर्स तालिम २ पटक ६० जनालाई दिएको छ ।
- लोकसेवा तयारी कक्षा ४०, शिक्षकसेवा तयारी कक्षा ४०, अपाङ्गता भएका व्यक्ति\परिवारका सदस्य १५ SEE उत्तिर्ण यूवतिहरु ६५ जनालाई कम्प्युटर तालिम प्रदान गरि प्रतिस्पर्धात्मक क्षमताको विकास गरीएको छ ।
- ३ वटा नयाँ सहकारी दर्ता गरिएको छ साथै नगरबाट अन्य विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरु सम्पन्न भएकाछन् ।

आदरणीय सदस्य ज्यूहरु,

म अब रंगेली नगरपालिकाले आ.व.२०८०/०८१ मा लिएका मुख्य नीति तथा कार्यक्रमहरु यस सम्मानित सभा समक्ष राख्न चाहन्छु ।

१. आर्थिक विकास सम्बन्धि नीतिहरु:

- १.१ नगरको सबै क्षेत्रमा यस भन्दा अगाडि लगाइएको करको दर र दायरालाई संशोधन गरेर व्यवस्थित गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ। कारोबार गर्ने सबैलाई करको दायरामा ल्याइनेछ। करको दर भन्दा दायरा बढाउने तर्फ केन्द्रित भई काम कारवाही अघि बढाइनेछ ।
- १.२ राजस्व प्रशासनलाई थप सुदृढ र चुस्त बनाइनेछ ।
- १.३ सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापलाई औपचारिक प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ ।
- १.४ सबै करका शीर्षकहरूलाई व्यवस्थित बनाई अनलाइन प्रणालिको माध्यमबाट कर संकलन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १.५ व्यवसाय करलाई व्यवस्थित गर्न र नीजि क्षेत्रको सहभागीतालाई अझ प्रभावकारी बनाई व्यवसायको कारोबार एवम् पूँजीको आधारमा व्यवसाय वर्गीकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- १.६ नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई एवम् रोजगारी सृजना गर्ने तथा नगरलाई आर्थिक रुपमा आत्मनिर्भरता तर्फ लैजाने व्यवसायी/उद्योगीलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।
- १.७ नगर क्षेत्र भित्र रहेको प्राकृतिक श्रोतहरुको दिगो तथा समुचित प्रयोग गर्ने तर्फ विशेष जोड दिइनेछ ।
- १.८ नगरपालिक क्षेत्रभित्र सम्पति तथा भूमि कर लगाउने प्रयोजनका लागि आवश्यक अध्ययन तथा तयारी गरिनेछ ।

२. वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिहरु:

- २.१ खर्च गर्ने अख्तियारी र खर्चको कार्यविधि स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ एवम् प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम वमोजिम गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- २.२. योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा, सेवा वा सामग्री खरिद गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन, नियमावली, आर्थिक कार्यविधि तथा प्रचलित कानून अनुसार मात्र गरिनेछ ।
- २.३. नगरपालिकाको बेरुजु फछ्छौँट असुल उपर गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाई शुन्य बेरुजुको अवस्थामा पुर्‍याउने नितिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।

२.४. पूर्वाधार निर्माण, खरिद कार्य तथा आय संकलनका क्षेत्रमा आव्हान गरिने बोलपत्रलाई पारदर्शी, मितव्ययी, प्रभावकारी तथा प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन ई-बिडिङ्ग पद्धति अवलम्बन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।

२.५. संघ तथा प्रदेश वा कुनै निकायबाट साझेदारीमा आयोजना वा कार्यक्रम गर्नुपर्ने भएमा नगरपालिकाले समपुरक कोषबाट साझेदारी गरी आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३. विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु:

क. कृषि तथा पशुपंक्षी प्रवर्धन

- कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी क्रमशः आत्मनिर्भरता हासिल गरिनेछ ।
- संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा सामूहिक तथा करार खेतीलाई प्रोत्साहन गर्दै उत्पादित वस्तुको बजारीकरण गरिनेछ ।
- रैथाने वाली, बीउबिजन, नक्ष र कृषि तथा पशुपंक्षीजन्य जैविक विविधता संरक्षणमा स्थानीय तह र समुदायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- प्राङ्गरिक तथा जैविक मलको उत्पादन र उपयोगलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- साना किसानहरूलाई सिँचाईका लागि निःशुल्क ट्युबवेल तथा बोरिङ्ग वितरण गरिनेछ साथै कृषकहरूले सिँचाईका लागि लिएको विद्युत मिटरको सम्पूर्ण महसुल रकम नगरपालिकाबाट व्योहोरिनेछ ।
- शसर्त अनुदानमा तोकी आएका कार्यक्रमहरूलाई नगरपालिकाले व्यवस्थित ढङ्गले कार्यान्वयन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- खेतियोग्य जमिनमा साना सिँचाई तथा भुमिगत सिँचाई व्यवस्था गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ
- मौसमी बेमौसमी कृषिजन्य उत्पादनलाई सुरक्षित भण्डारण व्यवस्था सहितको आधुनिक कृषि बजार केन्द्र स्थापनाका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम र नगरको लागत सहभागितामा निर्माण भइरहेको कोल्ड स्टोर सम्पन्न गरिनेछ ।
- कृषक, कृषक समूह तथा सहकारी मार्फत कृषकहरूलाई अनुदान तथा साझेदारीमा उन्नत बीउ, बीजन, कृषि औजार, घाँसको बीउ आदि वितरण गरिनेछ र बेमौसमी तरकारी खेतीलाई प्रवर्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- कृत्रिम गर्भाधान, पशुपंक्षी उपचार कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । यसका लागि उन्नत नक्षको प्रयोगलाई बढावा दिइनेछ ।
- पशुपंक्षीमा हुने माहामारी तथा रोग नियन्त्रण गर्न प्रदेश सरकार र संघीय सरकारबाट प्राप्त सहयोगमा नगरपालिकाबाट समेत थप बजेट विनियोजन गरी पशुपंक्षी खोप कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- कुकुरको बन्ध्याकरण गरी सडकमा छाडा कुकुरको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- कृषि सिँचाईको लागि प्रदेश सरकार र संघीय सरकारमा विद्युतीकरणको लागि पहल गरिनेछ ।
- सशर्त तर्फ रहेको धान र मकै उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम (पकेट) विकासका लागि कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषक सूचीकरण र वर्गीकरण गरी वास्तविक विपन्न, सीमान्तकृत कृषकको पहिचान र वर्गीकरण गरी अनुदान दिने नीति लिइनेछ ।
- सिँचाई प्रणालीलाई सुदृढ, सरल र सुविधा युक्त बनाउन कृषि योग्य जमिनको विद्युतको पोल र तार विस्तारको नीति लिइनेछ ।
- कृषकहरूले आफ्नो उत्पादनको उचित मुल्य पाउनु भन्ने उद्देश्यले निर्माणाधिन कृषि बजारको निर्माण सम्पन्न गरी संचालन गरिनेछ ।

ख. सहकारी विकास

- ✓ सहकारी मार्फत वित्तिय सेवाको पहुँच बिस्तारका लागि वित्तिय साक्षरता, सहकारी सदस्य शिक्षा तथा सहकारीको संस्थागत विकासकालागी आवश्यक तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ✓ कृषि उत्पादनमा आधारित सहकारी उद्योगको विकास र बजारीकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ✓ बैँझो जग्गा जमिनहरू उपयोग हुने गरी सहकारी खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ✓ सहकारी संस्थाहरूको प्रभावकारी नियमन र अनुगमनका लागि पालिकामा पर्याप्त कर्मचारी सहितको सहकारी विभागको व्यवस्था गरी नियामकिय क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ✓ पालिकाको नियमन क्षेत्राधिकारभित्र रहेका सहकारीहरूको वित्तिय कारोवार लगायतका विवरणहरूको विद्युतिय अभिलेख अद्यावधिक गरिनेछ ।
- ✓ उत्कृष्ट कार्य गरेका वा नमुना सहकारी संस्था छनौट गरी पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ✓ सहकारी संस्थाको दर्ता अनुमति तथा निरन्तर अनुगमन नियमन गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ
- ✓ सहकारी संघ संस्थाको अनुगमन र नियमन, संस्थागत सुशासन, प्राप्ति तथा एकिकरण र बचत तथा लगानीको सदुपयोग र सुरक्षा गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ✓ कार्य क्षेत्र भित्र पर्ने सहकारीहरूको अनुगमन गर्ने तालीम सञ्चालन गर्ने तथा सहकारीकर्मि बिच अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ✓ सहकारीका विवरण तथा गतिविधीहरू अनलाइन प्रणाली (कोपोमिस) मार्फत व्यवस्थित गर्ने कार्य शुरू गरिनेछ ।
- ✓ सहकारी मार्फत कृषि मल किसान समक्ष पुर्याउन सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
- ✓ सहकारीलाई व्यवस्थित गर्दै सहकारीको अनुगमन तथा मर्जर सम्बन्धी नीतिलाई अघि बढाइनेछ । सहकारी मार्फत खेती गर्ने प्रणालीलाई प्रवर्धन गरिनेछ ।
- ✓ सहकारीलाई सक्षम पारदर्शी र जिम्मेवार बनाउने विभिन्न तहमा तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. रोजगार प्रवर्द्धन तथा गरिवी न्यूनीकरण

- ❖ गरिवी निवारणको लागि संघीय एवम प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरी मेड्पा लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरू मार्फत लघु उद्यमी सृजना गरिनेछ ।
- ❖ नवप्रवर्तनमा आधारित उद्यम व्यवसायलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ नवप्रवर्तनको क्षेत्रमा काम गर्न चाहने युवाहरूको दक्षता तथा सीपको उपयोग गरी उद्यम व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ लघु उद्यमीहरूलाई तालिम दिई सामाग्री वितरण गर्दै आत्मनिर्भर र व्यवसायिक बनाइनेछ ।
- ❖ उद्यमी र स्वरोजगार बन्न चाहनेलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ❖ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई आय आर्जन र दिगो निर्माण आयोजना सँग जोड्न आवश्यक साझेदारी गरिनेछ ।
- ❖ कोभिड-१९ का कारण रोजगारी गुमाएका र वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवालाई लक्षित गरी विभिन्न सीपमुलक तालिम संचालन गरी स्वरोजगार बन्न प्रेरित गरिनेछ ।

आदरणीय सदस्य ज्यूहरु,

अव म सामाजिक विकास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

४. सामाजिक विकास नीतिहरु:

क. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

- सर्वसुलभ गुणस्तरीय शिक्षाको अवधारणा बमोजिम शिक्षा क्षेत्रलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा "ल्याउने, सिकाउने र टिकाउने" कार्यलाई प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सहित अभियानका रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- आधारभूत तहमा गुणस्तरीय शिक्षामा पहुँच वृद्धि गर्न दलित, अल्पसंख्यक, लोपोन्मुख, पिछडिएको क्षेत्र र आर्थिक रूपले विपन्न तथा अपाङ्गता भएका बालबालिकाका लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- विषय र विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक दरबन्दी पुनरावलोकन गरी न्यूनतम शिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यार्थी संख्या र भौगोलिक दूरीका आधारमा विद्यालय तथा शिक्षक दरबन्दी समायोजन गर्ने नीति लिइने छ ।
- सुस्त श्रवण भएका बालबालिकाको लागि छुट्टै छात्रावास सहितको अवासीय विद्यालय स्थापना गरिनेछ ।
- बाल बिकास तथा सामुदायिक विद्यालयमा रहेका बाल बिकास केन्द्रमा विद्यार्थीहरुको उपस्थिति नियमित गर्न नगरक्षेत्रका सबै विद्यालयहरुमा खेलकुद सामग्री वितरण गरिने छ । खेलकुद प्रशिक्षकबाट समय तालीका बनाई खेलकुद प्रशिक्षण गराइनेछ ।
- प्राविधिक विद्यालयलाई उचित सहयोग र अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- पठनपाठनमा संलग्न बालबिकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ताहरुलाई प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- सरोकारवालाहरुलाई विद्यालय प्रति अपनत्व जगाउन र आर्थिक पारदर्शिता कायम गराउन विद्यालयको वार्षिक रूपमा आयव्यय सार्वजनिक गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ । नगरपालिकाबाट विद्यालयका आन्तरिक लेखा परिक्षणको शुरुवात गरिनेछ ।
- उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यार्थीहरुलाई पुरस्कृत/सम्मानित गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण विद्यालयलाई लैंगिक मैत्रि, बालमैत्रि, प्रविधिमैत्रि र अपाङ्गतामैत्री शैक्षिक तथा भौतिक पहुँचयुक्त वातावरण बनाउन आवश्यक सहकार्य गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालयहरुमा किशोरीहरुलाई स्यानेटरी प्याडको निःशुल्क वितरणको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
- विद्यालयमा विद्युतीय हाजिरी तथा शिक्षक र विद्यार्थीहरुको लगबुक राख्ने व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- शिक्षकलाई समेत गुणस्तर यौन हिंसा विरुद्ध तथा सकारात्मक सोच विकासको तालिम दिइनेछ ।
- नगरभित्रका प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयहरुका कक्षा ६ सम्म अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि दिवा पोषण आहार खाजा कार्यक्रमलाई थप विस्तार गरि निरन्तरता दिइनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन गरी बालबालिकाको खेल प्रतिस्पर्धाको वातावरण निर्माण गरिनेछ । अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न विद्यालयमा अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- रंगेली कप फुटबल प्रतियोगिता मार्फत खेलकुद अनुशासन र स्वास्थ्यको प्रबर्धन गरिनेछ ।
- विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था गर्न पानी जाँच तथा खानेपानी प्रणालीको सुधारको लागि आर्सेनिक र पिउन योग्य भए नभएको गुणस्तर जाँच गरिनेछ ।
- आधुनिक अन्तर्राष्ट्रिय परिवेशमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने जनशक्ति निर्माण गर्न जगै देखि शैक्षिक स्तर वृद्धि गर्न र विद्यार्थीले कक्षा छाड्ने प्रवृत्ति रोक्न, आवश्यक उपाय अपनाउँदै अंग्रेजी माध्यमबाट पढाउन शुरु गरिनेछ ।

- लागु औषधको बढ्दो समस्यालाई निराकरण गर्न र साइबर क्राइम रोक्न सामुदायिक तथा संस्थागत (नीजि) माध्यमिक विद्यालयका किशोर किशोरीहरूलाई लागु औषध दुर्व्यसनी र साइबर अपराध नियन्त्रणका लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम गरिनेछ ।
- स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र रहेको कक्षा ५ रंगेली नगरपालिकाको पहिचान र विशेषता झल्किने विषयवस्तु समावेश स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरि लागु गरिएको हुँदा पाठ्यक्रम अनुरूपको पाठ्यपुस्तक निर्माण गरी सामुदायिक विद्यालयमा निशुल्क वितरण गरिनेछ ।
- खेलकुदलाई स्वास्थ्य र अनुशासनको लागि महत्वपूर्ण अव्यय मान्दै रंगेली नगरपालिकामा संघिय र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा आधुनिक सुविधा सम्पन्न रंगशाला निर्माण गर्नुका साथै खेलकुद गतिविधिलाई बढावा दिइनेछ ।
- प्रत्येक वडाका मुख्य चौकहरूमा खुला व्यायामशाला स्थापनाको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यालयको भौतिक विकास तथा शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा विशेष ध्यान दिइ विद्यालयको कक्षा अभावको अवस्था अन्त्य गरिनेछ ।
- शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकहरूलाई विद्यार्थीको शैक्षिक स्तर अभिवृद्धिमा जिम्मेवार बनाउन तालिम लिन बाँकी शिक्षकलाई तालिम प्रदान गरिनेछ र विद्यार्थीलाई जागरुक बनाउन बाल क्लबका माध्यमबाट बालबालिकाको चौतर्फी विकासका लागि प्रोत्साहन कार्यक्रम ल्याइने छ ।

ख. स्वास्थ्य सेवा

- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- निःशुल्क औषधी, उपकरण र स्वास्थ्य सामग्रीको निरन्तर आपूर्ति र उपयोगलाई सुनिश्चित गरिने छ ।
- नियमित गर्भ जाँच गराउने गर्भवती सुत्केरीहरूको लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निःशुल्क आइरन चक्री तथा क्याल्सियमको वितरण गरिनेछ ।
- रंगेली अस्पतालमा बिमा कार्यक्रम मार्फत सुलभ र स्तरीय उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- अति विपन्न वर्गका व्यक्तिहरूलाई नगरपालिकाको तर्फबाट निशुल्क स्वास्थ्य बीमा नविकरणका साथै थप ३०० परिवारलाई विमामा समावेश गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित स्वास्थ्य संस्था, क्लिनिक एवम् औषधी पसलहरूको कानून बमोजिम निरन्तर अनुगमन गरिनेछ ।
- रगतको आवश्यकता परेमा आवश्यक रगत व्यवस्थापनको लागि अस्पतालमा रहेको ब्लड बैंकलाई गरिदै आएको सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्रजनन स्वास्थ्य पाठेघर झर्ने, पाठेघर तथा स्तन क्यान्सर लगायत समस्याहरूको विशेषज्ञ डाक्टरद्वारा पहिचान र निःशुल्क औषधी उपचारको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगरमा सञ्चालनमा रहेको आयुर्वेद केन्द्रलाई औषधीको आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- अशक्त, सअसहाय र ज्येष्ठ नागरिकलाई घरदैलामै आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- बालबालिकाको लागि पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- बर्थिङ सेन्टर, स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र तथा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रको सञ्चालन तथा सुदृढीकरण कार्य गरिनेछ ।
- रंगेली अस्पतालको फोहोरको बैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्ने कार्य शुरुवात गरिनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालय समक्ष स्वास्थ्यको पहुँच पुर्याई विद्यार्थी तथा शिक्षकको स्वास्थ्य प्रवर्धन गर्न विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।

- रंगेली अस्पतालमा मृगौला रोगीहरूको लागि निशुल्क डायलासिस सेवा शुरू गरिनेछ ।
- रंगेली न.पा. भित्र निजी क्षेत्रको सहकार्यमा शल्यक्रिया सहितको आँखा अस्पताल स्थापनामा पहल गरिनेछ ।
- रंगेली अस्पतालको इमरजेन्सी सेवामा २४ सै घण्टा डाक्टर खटिने व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. ज्येष्ठ नागरिक अपाङ्ग तथा महिला बालबालिका

- डेगु, कोरोना, महामारी, बाढी पहिरो, आगलागी, चट्याङ्ग, भुकम्प जस्ता विषयको पूर्व तयारी गर्दा बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, महिलाहरू, सुत्केरी, गर्भवती, अपाङ्गता भएकालाई केन्द्र बिन्दुमा राखी आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५ ले व्यवस्था गर्नु अनुसार स्थानीय तहमा बाल अधिकार समिति गठन, परिचालन, बाल कोषको स्थापना तथा बाल कल्याण अधिकारीको नियुक्ती र परिचालनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- बालकलब तथा बालकलब संजालहरूको क्षमता विकास, आवद्धता, दर्ता नविकरण तथा बालबालिकाको नेतृत्वमा विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- गर्भवती महिलाको नियमित स्वास्थ्य जाँच, बालिका र किशोरी तथा महिलामाथि हुने हिंसाको अन्त्य तथा कमकाजी महिलाहरूका लागि सहज बनाउन र बालबालिकाको व्यक्तित्व विकासका लागि समुदायमा आधारित प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- बालमैत्री, युवामैत्री, पोषणमैत्री तथा वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनको लागि, जनप्रतिनिधि र सरोकालवाला सहितको उपस्थितिमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम गरी यी अभियानको प्रवर्द्धन अबलम्बन गर्ने निति लिईनेछ ।
- स्थानिय तह बाल संसद, युवा संसद, युवा क्लब गठन र क्षमता अभिकृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक समानता र महिला सशक्तिकरणको नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- निति निर्माण तहमा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागिता र प्रतिनिधित्वलाई सुनिश्चित गर्दै नेतृत्व विकासमा जोड दिइनेछ । शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी, गरिबी निवारण, जीविकोपार्जन सुधार, सामाजिक सुरक्षा, पुर्वाधारमा पहुँच लगायतका विषयमा महिला लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- गरिब तथा विपन्न, दलित, आदिवासी जनजाति, एकल तथा अपाङ्गता भएका महिला, हिंसा पीडित, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, एचआइभी संक्रमित र वञ्चितमा परेका सबै समुदायका महिला तथा किशोरीको आय आर्जन, क्षमता विकास र सशक्तिकरण गर्ने गरी आर्थिक सामाजिक विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महिला तथा किशोरी विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, विभेद र शोषणको अन्त्य गरिनेछ ।
- समाजलाई बालविवाह, बहुविवाह, दाइजो, बोक्सी लगायतका हानीकारक अभ्यासबाट मुक्त तुल्याइनेछ ।
- हिंसा पीडित महिलाहरूका लागि दीर्घकालिन तथा अल्पकालीन पुनःस्थापना केन्द्र स्थापना गर्दै लगिनेछ ।
- सबैखाले बालश्रम शोषणको अन्त्य गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरणसँगै सहज र सम्मानपूर्ण जीवन सुनिश्चित गरिनेछ । उनीहरूलाई स्वरोजगार तथा रोजगारमुखी कार्यक्रम मार्फत आत्मनिर्भर बनाइनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकको जीवन सम्मानित, सुरक्षित र व्यवस्थित बनाई उनीहरूको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई नगरको समृद्धिको लागि उपयोग गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य सेवा संचालन भएको रंगेली अस्पताललाई थप सुदृढ गरिनेछ ।
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको जोखिममा रहेका समूह र समुदायको आर्थिक सामाजिक सशक्तिकरण गरिनेछ ।

- सरोकारवाला निकाय तथा संघ संस्थाहरुसँगको समन्वयमा निरोधात्मक, संरक्षणात्मक र सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरी मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण गरिनेछ ।
- पीडित तथा प्रभावितको उद्धार, संरक्षण, न्यायमा पहुँच र पुनःस्थापना कार्यलाईख प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- प्रत्येक वडामा बाल क्लब सञ्चाल गठन गरिनेछ ।
- अपाङ्ग तथा महिला बालबालिकाका लागि क्षमता विकास र नेतृत्व विकासको कार्यक्रम गरिनेछ
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई स्वास्थ्य अवस्था चेकजाँच, परामर्श प्रदान गर्ने तथा करुणा फाउण्डेसन र सामाजिक विकास मन्त्रालयको समन्वयमा सहयोगी सामाग्री वितरण गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र सम्मानजनक जीवनयापन गर्ने अवस्था सृजना गर्न जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र तथा क्रमशः आवास सहितको वृद्धाश्रम स्थापना गरिनेछ ।
- मानव बेचबिखन लैगिंक हिंसा, बाल विवाह, बलात्कार, बाल श्रम प्रयोजन जस्ता समस्या निराकरणका लागि अभियान चलाइनेछ ।
- हिंसा पीडित महिला तथा बालबालिकालाई सुरक्षाको प्रत्याभुति दिन र उनीहरुको पीडा सम्बोधन गर्न मनोविमर्श केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक प्रति सम्मान भाव व्यक्त गर्दै उनीहरुको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याई जीवनयापन सहज बनाउन ७० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकलाई घरदैलो स्वास्थ्य सेवा र सम्मान कार्यक्रम अघि बढाइने छ ।

घ. लक्षित वर्ग तथा सामाजिक सांस्कृतिक विकासतर्फ

- लक्षित वर्गको परम्परागत ज्ञान र सिपमा आधारित उत्पादन, प्रवर्द्धन र बजारीकरणमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।
- आदिवासी जनजाती समुदायको हक, हित, अधिकार र भाषा, लिपि, संस्कृति, प्रथा, परम्पराहरुको संरक्षण सम्बर्द्धन र प्रयोग तथा आर्थिक, सामाजिक क्षमता विकास एवं सशक्तिकरणका लागि उपयुक्त कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- स्थानिय कला संस्कृती पहिचान र घरेलु तथा साना उद्योग, महिला उद्यमी तथा हस्तकला लगायतका उद्योगीहरुको प्रवर्द्धनका लागी आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- दलित समुदायको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, शैक्षिक, स्वास्थ्य, रोजगारी, श्रमसिप क्षमता विकास तथा शसक्तिकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सडकमा आश्रित मानवको दुखत अवस्थाको अन्त्य गर्दै मानविय हितका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- उद्यमशीलता विकास गरी स्वरोजगार बनाउन उपमेयर उद्यमशीलता टेवा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- लक्षित वर्गका युवा युवती तथा महिलाहरुलाई नेतृत्व विकास तथा आत्मनिर्भर हुने किसिमका व्यवसायिक तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- संघीय सरकारको सहयोगमा निर्माण भइरहेका दलितहरुको लागि सामुहिक आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बालिकाहरुको पढाइमा प्रोत्साहन दिन २०८० सालको पालिका स्तरीय कक्षा ८ को परीक्षामा उत्तीर्ण भएका सामुदायिक विद्यालयका छात्रहरुलाई साइकल प्रदान गरिनेछ ।
- परम्परागत पेशा प्रवर्धन गर्न परम्परागत पेशा व्यवसाय गर्ने वर्गलाई विशेष सहयोग नीति लिइनेछ ।
- प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गरी युवा र पिछिडिएको वर्गलाई राष्ट्र निर्माणमा योगदान दिन सक्ने बनाउन लोक सेवा आयोग र शिक्षा सेवा आयोगका तयारी कक्षाहरुलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- सबै जातिको धार्मिक सांस्कृतिक, पहिचान र भाषा संस्कृतिको पहिचान र संरक्षणको नीति लिइनेछ ।

आदरणीय सदस्य ज्यूहरु,

अब म यस सम्मानित नगरसभा समक्ष पूर्वाधार विकास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

५.पूर्वाधार विकास नीतिहरु:

क. सडक, यातायात एवम् आवास

अनिवार्य रूपमा घर नक्सा पास गरी घर बनाउनुपर्ने नियमलाई जोड दिदै अन्तिम एक पटकका लागि मात्र घर अभिलेखीकरणको अवसर दिइ भवन आचार संहिताको पालना हुने गरी सुरक्षित आवास नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- ✚ सडक तथा ढल, नदी तटबन्धन, खानेपानी र सिंचाई, पुल, कल्भर्ट क्षेत्रको योजना तर्जुमा गरिने छ ।
- ✚ आम नगरवासीको आवत जावतमा सहजता ल्याउन हरेक वडामा आवश्यकतानुसार बाटोहरुलाई स्तरोन्नती र मर्मत गर्ने नीति लिइने छ ।
- ✚ नगरपालिका भित्र रिङ्ग रोड निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ✚ मुख्य बजार क्षेत्र तथा गाउँ टोलहरुमा सडक बत्ति जडान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ✚ नगरका सबै नागरिकलाई खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउन सबै वडामा ओभरहेड ट्याङ्की निर्माण गर्ने कार्य शुरु गरिनेछ ।
- ✚ सामुदायिक आवास र जनता आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै थप सामुहिक आवासको लागि पहल गरिनेछ ।
- ✚ बबिया, रञ्जनी, दोहमना तथा रंगेली बजारमा व्यवस्थित हाट बजार संचालन गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- ✚ नगरमा हुने सामाजिक सांस्कृतिक कार्यक्रम गर्न सभाहल नभएकोले चालु आ.व. मा निर्माणाधिन २१६ सिट क्षमताको सभाहल निर्माण पुरा गरी संचालन गरिनेछ ।
- ✚ भवन आचार संहिताको परिपालना गर्दै बलियो र सुरक्षित घर निर्माण गर्न डकर्मीलाई विशेष तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ✚ नगर भित्रका संचालनमा रहेको करिब ४० किलोमिटर सडक संजाललाई ३ वर्ष भित्र कालोपत्रे गरिसक्ने गरी बहुवर्षीय आयोजना तिव्र गतिमा संचालन गरिनेछ ।
- ✚ सडक डिभिजन कार्यालय विराटनगरबाट रंगेली र कानेपोखरी जोड्ने गेउरिया खोलामा पुल निर्माणको ठेक्का आव्हान भई छैठौं वर्षसम्म पनि सम्पन्न हुन नसक्दा दुर्घटना साथै मानविय क्षति समेत बढेकाले उक्त पुलको अधुरो कार्य सम्पन्न गराउन विषेश पहल गरिनेछ ।
- ✚ दुर्गा मन्दिर अगाडि रहेका स्थानमा पार्क निर्माणको कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।

ख. पर्यटन

- ✚ पर्यटकिय क्षेत्र पहिचान र प्रवर्धनको नीति लिइनेछ । मलङथान सिमसार क्षेत्रको प्रवर्धन गरी पोखरी निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- ✚ नगरपालिका भित्र रहेका मठ, मन्दिर, मस्जिद, चर्च, गुम्बा जस्ता धार्मिक संस्थाहरुको उचित संरक्षण र सम्बर्धन गर्नको लागि आवश्यक नीति लिइनेछ । काली मन्दिर र संसारीमाई स्थान मन्दिरको विशेष व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ग. शान्ति सुरक्षा

- ❖ नगरवासीहरुको शान्ती सुरक्षा एवम् अमनचयन कायम गर्न आवश्यक नीति अललम्बन गरिनेछ । इलाका प्रहरी कार्यालय, सशस्त्र प्रहरी BOP लगायत सँग समन्वय र सहयोगको नीति लिइनेछ ।
- ❖ नगर प्रहरीको दक्षता, क्षमता र संगठनमा अभिवृद्धि गर्दै शान्ति सुरक्षा गर्ने कार्यमा परिचालन गरिनेछ ।

- ❖ सडक दुर्घटना, चोरी तथा दुर्घटना गराई फरार हुने जस्ता समस्या समाधान गर्न सडक सुरक्षा नीति अपनाई CCTV निगरानी बढाउँदै लगिनेछ । सडक पेटीमा व्यापार गर्ने प्रवृत्ति नियन्त्रण गरिनेछ ।
- ❖ नगर क्षेत्रको हुलाकी सडकको Divider मा Street Light को व्यवस्था गरी दुर्घटना न्यूनीकरणका साथै यात्रीको सुरक्षा व्यवस्था चुस्त बनाइने छ ।

६. वन, वातावरण, फोहोर मैला तथा विपद् व्यवस्थापन नीतिहरु:

क. वातावरण संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन

- विकास निर्माण लगायतका कार्य गर्दा वातावरणका विविध पक्षमा हास नआउने गरि दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप विकास निर्माणका कार्यहरु संचालन गरिनेछ ।
- नगरको फोहर व्यवस्थापनका लागि आवश्यक संख्यामा साधन र जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- नगर भित्रका प्रत्येक टोलहरुलाई सुन्दर र सफा राख्न टोलभित्र विभिन्न केन्द्र बनाई फोहोर संकलनका लागी डस्टिनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- आवश्यकता अनुसार विभिन्न संघ संस्थाको समन्वयमा नदी किनार, नदी उकास, सार्वजनिक खालि जग्गा, पाखा तथा सडक किनारमा वृक्षरोपणको व्यवस्था गरिने छ । व्यक्तिगत रूपमा समेत त्यस्ता स्थानहरुमा वृक्षरोपण गर्नेलाई प्रोत्साहन गर्दै निजी वनको प्रवर्धन गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि उपयुक्त स्थानमा ल्याण्डफिल साइटको व्यवस्था गरिनेछ । फोहोरमैलाको आधुनिक तथा दिर्घकालिन व्यवस्थापनको लागि अध्ययन कार्य अघि बढाइनेछ ।
- वातावरण संरक्षण गर्दै शहरी क्षेत्रलाई समेत हरियाली र सौन्दर्यीकरण गर्न सडकको दायाँ बाँया सडक पेटी, डिभाइडर तथा अन्य स्थानमा वृक्षरोपण गरि हरित नगरीका रूपमा विकास गरिने छ साथै नगरमा नयाँ निर्माण गरिने भवनहरुमा एक घर एक रुखको निति लिईनेछ ।
- वातावरण प्रतिकूल नहुने गरि नदिजन्य ढुङ्गा, गिट्टी बालुवा संकलन, उपयोग तथा विक्रि गरिनेछ ।
- प्लास्टिक जन्य फोहोरको मात्रा बढिरहेको सन्दर्भमा आवश्यक कानून बनाई क्रमशः प्लास्टिकको प्रयोग निषेध गरिनेछ ।

ख. विपद् व्यवस्थापन,

- संघ तथा प्रदेश सँगको समन्वयमा नगरको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुरूप जोखिम आकलन, जोखिम पूर्वचेतावनी, विपद् प्रतिकार्यको तयारी तथा विपद् न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभका क्रियाकलापहरु समन्वयात्मक ढङ्गबाट संचालन गर्न वद्यमान संरचनालाई थप चुस्त र सुदृढ बनाइनेछ । विपद् पश्चातको क्षतिपूर्ति, पुनर्भरण , राहत व्यवस्थापन र पुनर्निर्माणका लागि बीमा लगायत जोखिम हस्तान्तरणका सम्भाव्य उपायहरुको अबलम्बन गरिनेछ ।
- रंगेली न.पा., सुनवर्षी न.पा., कानेपोखरी गा.पा. र धनपालथान गा.पा. लाई समेटी प्रदेश सरकार आन्तरिक मामिला मन्त्रालय तथा प्रदेश सहयोग कार्यक्रमको साझेदारीमा विपद् व्यवस्थापनका अधिकांस सुविधा उपलब्ध हुने गरी एकीकृत विपद् व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- विपद्बाट हुने क्षति न्यूनीकरणका लागि तत्काल राहत र उद्धारका कार्यमा जोड दिइनेछ । यस कार्यमा नगरप्रहरी, सहयोगी संस्था र सम्बन्धित निकायहरुको परिचालनमा जोड दिइनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु खरीद गरी तयारी अवस्थामा राख्ने कार्य गरिनेछ ।
- दमकल, एम्बुलेन्स तथा शव वाहन व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

- विपद् प्रकोप व्यवस्थापनका लागि प्राथमिक उपचार,तयारी सामग्री व्यवस्था गर्ने तथा जनशक्तिलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकम विनियोजन गरी आपतकालीन कार्यक्रमहरु गरिनेछ।

७. सुशासन तथा संस्थागत विकास

- ✓ नगरपालिकाका विषयगत शाखाका कार्यहरुलाई अझ व्यवस्थित गर्न चाहिने ऐन कार्यविधी निर्देशिका बनाउने तथा भएका कानुनहरुलाई परिमार्जन गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ।
- ✓ निर्वाचित जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको आचरण र व्यवहारलाई मर्यादित बनाउन आचारसंहिताको पुर्णरूपमा पालना गरिनेछ ।नगरपालिकाका कार्यालयहरु र वडा कार्यालयहरु सवै ठाउँमा राखिएको नागरिक वडापत्र बमोजिम चुस्त रुपमा सेवा प्रवाह गरिने व्यवस्था मिलाइने छ।
- ✓ नगरपालिका कार्यालय र प्रत्येक वडा कार्यालयमा रहेका गुनासो पुस्तिका तथा उजुरी पेटिकाका गुनासो र जिज्ञासालाई तत्काल सुनुवाई गरिनेछ ।
- ✓ ओ एण्ड एमका आधारमा स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको कर्मचारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ✓ गुनासो व्यवस्थापनका लागि गुनासो सुन्ने अधिकारी तथा सूचना व्यवस्थापनका लागि सूचना अधिकारीको कार्यलाई अझ व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाईने छ ।
- ✓ दैनिक प्रशासनलाई प्रभावकारी रूपले संचालन गर्न आवश्यक सवारी साधन खरिद गरिने छ ।
- ✓ नगरपालिका र मातहतका कार्यालयको भौतिक सम्पत्तिको उचित व्यवस्थापन गर्दै पूराना र मर्मत गर्न नसकिने वा बढी खर्च लाग्ने असान्दर्भिक सामग्रीहरुको लिलाम विक्री गर्ने नीति लिइने छ।
- ✓ भ्रष्टचार र अनियमित कार्यलाई कडाईका साथ नियन्त्रण गर्दै पारदर्शिता र जवाफदेहि प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याइनेछ।
- ✓ वडाको सूचना प्रवाहको लागि प्रत्येक वडामा जनताको पहुँच पुग्ने गरी सूचना पाटी त्रबाट स्वतः प्रकाशन हुने सूचना प्रवाह गरिनेछ।
- ✓ कर्मचारी कल्याण कोषलाई थप गर्ने तथा कार्य प्रकृति र बोझका आधारमा कर्मचारीलाई प्रोत्साहन सेवा सुविधा दिइ सेवा प्रवाह एवम् आन्तरिक कार्य सहज एवं व्यवस्थित बनाइनेछ।
- ✓ सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षणको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । नगरपालिकाका कार्यक्रमहरुको त्रैमासिक समिक्षा गर्ने तथा स्वतः प्रकाशनको कार्य गरिनेछ।
- ✓ आवश्यकता अनुसार कर्मचारीहरु तथा जनप्रतिनिधीहरुको लागि क्षमता विकास लगायत अन्य तालिमहरु सञ्चालन गरिनेछ।सुशासन र अन्य स्थानको सेवा प्रवाह अवलोकनको लागि अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ।

८. न्यायिक समिति

- गरिव असहाय तथा पछाडि पारिएका व्यक्तिहरुको लागि निःशुल्क कानुनी परामर्श तथा सहयोग उपलब्ध गराईने छ ।
- न्यायिक समितिलाई थप क्रियाशिल बनाई प्रभावकारी बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि गरि न्यायलाई छिटो, छरितो बनाइनेछ ।
- न्यायीक समितिबाट निर्णय/मेलमिलाप भएका विवादहरुको कार्यान्वयन कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कानुन निर्माण गरि लागु गरिनेछ ।
- सामुदायिक मेलमिलापकर्ताको लागि पुनर्ताजगी तालिम, न्यायिक समितिलाई तालिम तथा प्रत्येक वडामा मनोविमर्श तालिम कार्यक्रम गरिनेछ।
- न्यायिक क्षेत्रमा अन्य पालिकाको अनुभव आदानप्रदानको लागि अन्तरपालिका न्याय सम्पादन सम्बन्धि अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गरिनेछ।

९. विविध

- ❖ नगर भित्र वित्तिय कारोबार गर्ने बैंक वित्तिय संस्था सहकारिहरूलाई दर्ता नवीकरण गरी करको दायरामा ल्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिदै व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ❖ नगर क्षेत्रका NGO/INGO लाई दर्ता /सूचीकृत गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ व्यवसाय दर्ता/नवीकरणलाई व्यवस्थित गर्दै लैजाने व्यवस्था गरिनेछ । बजार अनुगमनको कार्यलाई निरन्तरता दिई उपभोक्ता हितको कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ❖ सिफारीस तथा दस्तुरमा निगरानी गरी राजश्वमा हुनसक्ने चुहावटमा कडाई गरिनेछ ।
- ❖ जोखिम क्षेत्रमा कार्यरत इलेक्ट्रिसियन, दमकलका कर्मचारी, ड्राइभर लगायत कर्मचारीका लागि सामुहिक दुर्घटना बीमा कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- ❖ प्रदेश सरकार, रंगेली नगरपालिकाको साझेदारीमा अपाङ्ग रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ लगत संकलन इकाईको सुदृढीकरण गरी नेपाल सरकारसँगको समन्वयमा भूमिहिन दलित र भूमिहिन सुकुम्बासीलाई जग्गा वितरण गर्ने कार्यका लागि आवश्यक प्रक्रिया तीव्रताका साथ अघि बढाइनेछ ।
- ❖ राष्ट्रिय भुउपयोग ऐन, २०७६ र नियमावली २०७९ बमोजिम गरिएको भुमिको वर्गिकरणबाट भुमिको वैज्ञानिक उपयोगमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।
- ❖ उपभोक्ताको अधिकार र स्वास्थ्यलाई ख्याल गर्दै बजार अनुगमनको कार्य निरन्तर एवं प्रभावकारी बनाइनेछ ।

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

लोकतन्त्रिक विधि र पद्धतिहरूबाट निर्माण गरेका नीति तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी र व्यवस्थित कार्यान्वयन गर्न सबै पक्षहरूसँग सहकार्य, समन्वय तथा साझेदारीको अपरिहार्यता छ । त्यसैले यस सम्मानित नगरसभा मार्फत कृषि, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य र पूर्वाधार: आधुनिक र समृद्ध रंगेलीको आधार भन्ने हाम्रो नारालाई सार्थक र परिणाममुखी बनाउँदै पुरानो साख बोकेको रंगेली नगरलाई समृद्ध रंगेली निर्माणमा सहयोगको लागि सम्पूर्ण सरकारी निकायहरू, नागरिक समाज, निजिक्षेत्र, राष्ट्रिय-अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्थाहरू, गैर सरकारी संघ/संस्थाहरू, विभिन्न विकास साझेदारहरू एवम् अन्य सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूसँग हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले यस नगरपालिकाको सर्वाङ्गीण विकासमा सकारात्मक र दिगो प्रभाव पार्ने विश्वास लिदै आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को लागि नीति, बजेट तथा कार्यक्रमलाई यस गरिमामय सभामा आवश्यक छलफल तथा स्विकृतिको लागि पेश गरेको छु ।

चालु आ.व. २०७९/०८० को समिक्षा सहित आगामी आ.व. २०८०/०८१ को प्रस्तावित नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तयार पार्न प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नु हुने उपप्रमुख ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, वडाध्यक्ष ज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरू, वडा सदस्य ज्यूहरू र सम्पूर्ण कर्मचारीहरूमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

भुमा कुमारी पराजुली
नगर उप प्रमुख, रंगेली नगरपालिका
संवत् २०८० असार १० गते